

Anders Hagström

Är SD fascistiskt?

”History is bunk” är ett uttryck som brukar läggas i mun på Henry Ford, Fordkoncernens grundare. Att historia är skit, skräp eller värdelös (bunk kan översättas på många sätt) är en uppfattning som man tyvärr kan stöta på i olika sammanhang, även inom vänstern.

Varför bråka om gamla gubbar som varit döda i decennier eller händelser som ägde rum för snart hundra år sedan? Det är bara slöseri med tid. Låt oss koncentrera oss på dagens frågor.

Men de döda har en märklig förmåga att göra sig påmindra långt efter sin bortgång. Det är inte så konstigt. Dagens frågor är ofta inte alls nya även om de kan verka så vid första ögonkastet. Vid närmare granskning visar de sig förvånansvärt ofta vara gamla frågor som ställs på nytt – vilket är något helt annat.

Låt oss ta ett exempel.

Sverigedemokraterna. Vad är det egentligen för slags parti? Fascistiskt som en del på vänsterkanten hävdar eller något annat? För att kunna besvara frågan måste vi först besvara frågan om vad fascism är för något. Och för att göra det måste vi ta oss en titt på vad som utmärker en rörelse för att kunna karaktäriseras som fascistisk.

Och då upptäcker vi något märkligt. Begreppet fascism har använts på tusen och ett sätt av olika radikala grupper. Allt från Hitler och Mussolini till socialdemokratin har kallats för fascism. Kort sagt vi tvingas för att kunna ta ställning till om Sverigedemokraterna är en fascistisk organisation studera hur begreppet fascism behandlats (eller snarare misshandlats) av olika riktningar.

Men trots vidlyftigheten eller rättare sagt inflationen i hur begreppet kommit att appliceras råder i stort enighet om en sak; Mussolinis och Hitlers rörelser var fascistiska, ja praktiskt taget arketyper för sådana rörelser..

Ta gatan i besittning

Vad kännetecknade då dessa rörelser? I en artikel där vi försökte utreda vad fascism egentligen är för något under den ideologiska loppmarknad som dess tankegoods ofta framstår som, konstaterade vi:

”I själ och hjärta är fascismen en aggressiv bonapartistisk rörelse, dvs en rörelse som aspirerar på en auktoritär lösning där dess ”utvalde” ledare kommer att ha den odelade makten i sina händer. Den skiljer sig från mer traditionell bonapartism – namnet kommer från Napoleon III:s regim – som oftast använder krigsmakten och den statliga byråkratin som språngbräda genom att den måste försöka ta gatan i besittning för att kunna ta makten i besittning, dvs den måste vinna en massrörelse för sin kandidatur på makten.

Väl vid makten förvandlades fasciströrelserna i Italien och Tyskland till bonapartistiska eller despotiska diktaturer, där själva de massrörelser som burit diktators-aspiranterna till makten till omvandlades till gigantiska byråkratiska apparater för hjärntvätt, åsiktskontroll och fördelning av makt och privilegier. Det var inte bara opportunisterna som anslöt sig – i Tyskland föraktfullt kallade ”marsfrälsta” av nazismens veteraner – utan också praktiskt taget hela befolkningen var mer eller mindre tvungen att ansluta sig till någon av deras otaliga underorganisationer. I Nazi-Tyskland var det från mitten av 30-talet lika obligatoriskt för alla barn och ungdomar att tillhöra Hitler-Jugend som för deras lärare att tillhöra den nazistiska lärarorganisationen.” (Se [Om fascismen och nazismen i Italien, Tyskland, England och Norden.](#))

Därför har vi också alltid avvisat att begreppet fascism används om mer traditionella bonapartistiska fenomen som exempelvis den spanska diktaturen under Francisco Franco:

”Bakom resningen låg en bred allians av Spaniens alla konservativa och reaktionära krafter, från de olika monarkistiska fraktionerna till officerskåren. Och så, förstås, José Antonio Primo de Riveras falangister, den spanska upplagan av fascismen.

I motsats till i Tyskland och Italien var det dock inte fascisterna som satte sin prägel på det reaktionära anloppet mot arbetarklassen och de fattiga och jordlösa bönderna hur mycket än kuppgeneralerna betecknades som "fascister" av sina republikanska motståndare, utan militären som satte sin prägel på Falangen och förvandlade den till en stöttepelare för sin regim (till fascist-veteranernas eller "de gamla skjortornas" stora förtret.)

Franco skulle på kort tid bli kuppgeneralernas ledare och dessutom utropas till statschef genom en mindre kupp som överrumplade hans generalskollegor, som inte kunde göra annat än att maktlöst kalla honom 'horunge' och 'svin' bakom hans rygg." (Se: [Spanska inbördeskriget 1936-39](#))

Men tillbaka till Sverigedemokraterna. Svaret på frågan om det är fascistiskt kan bara bli nej. Sverigedemokraterna är inget fascistiskt parti, inte bara för att det är svårt att föreställa sig bilhandlartypen Jimmie Åkesson som en Mussolini eller Hitler, utan därför att partiets strategi knappast är bonapartistisk av den extrema och aggressiva typ som den klassiska fascismen utgjorde och dess politiskt betydelselösa efterapare idag utgör, utan parlamentarisk, dvs vinna stöd vid valurnorna för att vinna inflytande i de parlamentariska församlingarna.

Partiet gör för övrigt knappast någon hemlighet av sin förhoppning på att få en strategisk betydelsefull vågmästarposition i riksdagen à la sin danska förebild, Dansk Folkeparti, för att med den som hävstång vrida utvecklingen i önskad riktning. Än mer som en framgång, i bemärkelsen växande stöd, för partiet kommer att likt Ny Demokrati på sin tid locka eller pressa andra partier – i kamp om väljare och inflytande – att lägga sig nära Sverigedemokraterna och till och med försöka stjäla delar av dess program. Något som enligt SD:s förhoppningar bara kommer att gynna SD: "Folk har en tendens att söka sig till originalet", som Jimmie Åkesson sagt vid flera tillfällen.

Däremot kan man givetvis inte utesluta att ett rejält bakslag för Sverigedemokraterna nuvarande strategi kan få en rekyleffekt inom partiet och locka partiledningens kritiker att på allvar gräva upp stridsyxorna – som är fallet i de flesta partier som gått på pumpen. Något som kan leda till rättning bakåt tillbaka till partiets mer bruna förflutna. En utveckling som bara kan splittra, isolera och marginalisera partiet – kort sagt en välkommen utveckling, men just nu knappast trolig.

Inte bara om teori...

Men det handlar inte bara om teori utan också om strategi och taktik. Allt hänger nämligen ihop: Hur skall man med hjälp av den uppfattning man har om Sverigedemokraterna (teori) förhålla sig till Sverigedemokraterna i stort (strategi) och hur skall man bära sig åt för att hantera dem i varje konkret situation (taktik) på ett sätt som leder till att det strategiska målet uppfylls.

Eller uttryckt på ett annat sätt: Är det en framkomlig taktik att skrika ner eller spöa skiten ur partiets företrädare och medlemmar för att uppnå det strategiska målet att rycka undan grunden för det, i förhoppning om att demoralisera, skingra eller vinna över dess väljare, varav inte så få måste räknas till arbetarklassen?

Eller är det i grund och botten bara ett uttryck för vanmakt över det faktum att man saknar förmåga och/eller styrka nog att kunna erbjuda ett tydligt, trovärdigt och kraftfullt alternativ till Sverigedemokraternas illusoriska svar på den känsla av att bli trängd, överkörd och lämnad därhän som så uppenbart utgör resonansbotten för partiets attraktionskraft? Ett svar som gett det 340 000 röster.

AH

Lästips:

Ernest Mandel, [Förord till Trotskijs "Kampen mot nazismen i Tyskland -33"](#) (tar bl a upp olika teorier om fascismen)

[Debatt: Kampen mot nazismen i Tyskland](#) (ur den maostiska tidskriften *Marxistiskt Forum*).

Trotskij, [Vad är fascismen och hur ska man bekämpa den?](#) (skrift från 1944)